

sopotlja

*Želimo vam
prijetne
praznike in
veliko sreče
v letu 2019!*

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
december 2018, številka 4, letnik 7
ISSN 1848-4360
Reka, december 2018

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Darko Mohar, Boris Rejec,
Zvonimir Stipetić, Vitomir Vitaz, Marjana
Mirković, Milan Grlica, Vasja Simonič
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vsimonic1@gmail.com
zanj: Vasja Simonič

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Istog Žorž
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 1.500 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem

Podpinjol 43, 51000 Reka

zveza@slovinci.hr

za: Barbara Riman

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977

uradne ure, knjižnica in klubske prostori

torek 10.00–12.00, 18.00–20.00 in

četrtak: 10.00–12.00

MePZ: ponedeljek 18.00–20.30

Dramska skupina: torek 17.30–19.00 ali po dogovoru

Folklorna skupina: sredo 19.00–21.00

Planinska skupina: torek 20.00–21.00

Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtak ob 18.00

Glasbena skupina: torek 17.30–20.00

Dop. pouk slovenščine: ponedeljek 16.00–20.00

Mladinska skupina: sobota popoldan, po dogovoru

Likovna skupina: po dogovoru

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH

Veleposlanica: dr. Smiljana Knez

Konzularni oddelek, uradne ure:

ponedeljek od 9.00 do 12.00

sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00

petek od 9.00 do 12.00

tel.: +385 1 63 11 014, +385 1 63 11 015

faks: +385 1 46 80 387

el. pošta: vzg@gov.si

spletna stran: <http://sloembassy.zagreb@gov.si>

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen

kontakt z dežurnim diplomatom:

med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med

prazniki: 24 ur

tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split

Častni konzul Branko Roglič

tel./faks: +385 21 389 224

el. pošta:

generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr

uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz društva 4

Iz svetov 18

EU korak 19

Literarni kOtiček 20

Si-T 21

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kOtiček 24

EGON: POZITIVNO!

Še eno leto je naokoli, čas, ko se povzema storjeno in snujejo načrti za prihodnje. Iztekajoče se leto je naši slovenski skupnosti prineslo pomembne novosti: preselitev na Reko in pomladitev vodstva krovne organizacije – to se je širšemu članstvu predstavilo na letnem srečanju vseh društev, tokrat v Lovranu, srečalo pa se je tudi s pristojnim ministrom v Sloveniji –, lektorat za slovenski jezik na Reki in v KPD Bazovica učenje slovenščine za najmlajše. Sopotja spremljajo tudi vrsto drugih dogodkov, KPD Bazovica je sodelovalo na Dnevih slovenske kulture v Istri – mešani pevski zbor v Buzetu, v Umagu pa sta se predstavili fotografska in folklorna skupina (FS), ki je novembra nastopila tudi pri rojakih v Srbiji. Članstvo KPD Bazovica dejavno sodeluje tudi z društvi narodnih manjšin na Reki in Zdenka Kallan Verbanac se je udeležila festivala poezije. KPD Bazovica je znova gostilo različne skupine, od reških osnovnošolcev, ki jih je seznanilo z namenom in vsebino svoje dejavnosti, do izjemno toplega in lepega kulturnega večera z rojaki iz Šibenika in Zadra, ki so nas razveselili tudi z razstavo; del pesniškega ustvarjanja pa predstavljamo tudi v rubriki Literarni kotiček. Članice skupine za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila tokrat pišejo o Bučjadi v Harijah, v goste na zanimiv večer pa so povabile čebelarja in slikarja Vladimirja Čopa. Spremljamo tudi dejavnost in izlete živahne planinske skupine, ki je sodelovala tudi na pohodu v BiH. Rubrika Iz svetov prinaša zapis o še enem uspešnem srečanju rojakov v Matuljih, EU korak pa nas seznaja s svojo dejavnostjo na področju povezovanja mladih z organizacijami v Sloveniji. Rubrika Si-T omenja puljsko predstavitev pomembne publikacije Seznamek izgub o padlih, zajetih in ranjenih istrskih vojakih med prvo svetovno vojno, predstavitev nagrajene zbirke kratih zgodb z naslovom Ultravijolično zadrške rojakinje Andreje Malta na Reki in prispevek Marka Smoleta s srečanja Slovenščina v družini, ki je letos potekalo v Potrni. V rubriki Pogled z onkraj Snežnika se Dragica Jaksetič ozre na aktualne razmere in Cankarjevo leto, rubrika Srečanja pa predstavlja najmlajšega prejemnika zlatega priznanja KPD Bazovica, Andreja Grlico. Za Foto kotiček so kot vedno poskrbeli člani fotografske skupine in posebej nas veseli, da z nami redno sodeluje tudi njihov prvi mentor, reški umetniški fotograf Istog Žorž, in bogati naše naslovnice ter da nam zvest ostaja tudi naš karikaturist Bojan Grlica. Vsem, ki pomagata soustvarjati Sopotja, iskrena hvala! Veseli bomo tudi stikov z novimi sodelavci, rojake pa vabimo tudi k delovanju v manjšinski samoupravi. V letu, ki je pred nami, nas namreč poleg pomembne obletnice, desetletnice pouka slovenščine po modelu C na osnovnošolski ravni na reški OŠ Pečine, čakajo tudi volitve za svete in predstavnike slovenske narodne manjšine na Hrvaškem, ki bodo razpisane predvidoma ob koncu prvega polletja, več o tem pa v prihodnji številki Sopotij. Želimo vam prijetne praznike in vso srečo v letu 2019. | Uredništvo

OBVESTILO

Življenjske zgodbe, vabilo rojakom

Reška enota ljubljanskega Inštituta za narodnostna vprašanja (INV), ki raziskuje rojake na Hrvaškem, bi želela predstaviti tudi njihova osebna pričevanja in tako iztrgati pozabi velik del te gotovo zanimive, a prezrte in še nepoznane zgodovine. Vodja enote dr. Barbara Riman zato k sodelovanju najlepše vabi vse rojake, predvsem starejše generacije z območja Reke in Kvarnerja, Gorskega kotarja in Istre, ki so ji pripravljeni zaupati svoje življenjske zgodbe, in to ne glede na delo, ki so ga opravljali, prav tako sploh ni pomembno, ali imajo slovensko državljanstvo ali ne. Enako dobrodošla in pomembna so vsa pričevanja! V celoti je tudi zagotovljeno varstvo osebnih podatkov. Stik: e-pošta: barbara.riman@zgmail.com ali telefon: 091 5436 808.

OPRAVIČILO

V letošnjih Sopotjih št. 3 je bila v rubriki Izleti planinske skupine na strani 17 besedilu o izletu v Slavonijo žal priložena napačna fotografija. Iskreno se opravičujemo avtorju Darku Moharju in fotografu Zoranu Popovskemu.

4. julij, Ljubljana

Pogled na Ljubljano z druge strani

SRSKI so Zdenka Kallan
Verbanac, Liljana
Čargonja, Gloria
Segnan in Gorana
Pecirep. Osebni arhiv.

Ko smo članice skupine za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI) lani nastopile na skupščini upokojenih pedagoških delavcev Slovenije v okviru projekta Rastoča knjiga, smo tam spoznale njegovega idejnega snovalca Janeza Gabrijelčiča. Potem ko je navzoče pozdravil z besedami *"Rastoča knjiga je simbol, ki nenehno spodbuja k človekovi rasti, medsebojnemu spoštovanju, strpnosti in dobremu,"* smo vedele, da bomo nekega dne obiskale park s kipcem Deklice z rastočo knjigo in se ga v živo dotaknile. Letos julija smo tako obiskale Ljubljano in od železniške postaje po Vilharjevi cesti kmalu prišle do parka. Ogledale smo si kipec deklice, ki sedi na stebru s knjigo v naročju. Pod njo teče voda kot nenehna življenjska nit. V tej naravi so se kot vir navdihali v tistem trenutku igrali otroci.

Ta kipec je slovenski pomnik knjigi. Podstavek deklice plemenitijo verzi, ki izražajo ljubezen do slovenske besede, kulture in naroda. Društvo Rastoča knjiga vsako leto podstavek poviša, ko nanj zapiše novo sporočilo o pomenu sožitja, strpnosti, izobraževanja, osebne in skupnostne rasti. Združene Rastoče knjige sveta pa so pomnik svetovni književnosti, ki ga je Ljubljana poklonila knjigi ob pridobitvi Unescovega naslova Svetovna prestolnica knjige 2010. Projekt na svetovni ravni vključuje več kot deset držav, predstavljenih s svojo najpomembnejšo knjigo, med njimi je tudi Hrvaška z Miroslavom Krležo in njegovim delom Vrnitev Filipa Latinovicza.

Ob tem prostoru je spominski park Navje, del nekdanjega mestnega pokopališča pri sv. Krištofu. V letih 1937/40 je bilo po načrtih arhitekta Jožeta Plečnika to urejeno v spominski park s pokopališčem pomembnih osebnosti slovenske zgodovine. V parku smo takoj zagledale štiri Plečnikove stebre, sprva namenjene stavbi Glasbene matice. Med redkimi grobovi, ki so ostali na prvotnem mestu, je grob Plečnikovih staršev, Helene in Andreja Plečnika. V tišini in globokem spoštovanju do znamenitih pokojnikov smo postale pri grobovih Matije Čopa, Janeza Bleiweisa, Josefa Resslera, Antona Aškercarja, Ivana Groharja in Simona Rutarja.

Zatem smo se odpravile še v Slovenski šolski muzej. Leta 1898 ga je ustanovila Zaveza slovenskih učiteljskih društev in je najstarejši med muzeji na Slovenskem, ki se ukvarjajo s posebnimi področji človekovega ustvarjanja, in prvi vseslovenski muzej. V zadnjem času je svoje delovanje razširil, najbolj prepoznaven je po pedagoški dejavnosti, z muzejskimi učnimi urami in delavnicami. Vodnica nas je popeljala v učilnico naših babic in dedkov iz leta 1930, na učno uro lepopisja. To nas je vrnilo v preteklost in spomnilo na prve šolske dni. Na lesenih, nekdanjih šolskih klopih smo dobile pero, ga namakale v črnilo in začele lepopisje takratnega časa. V muzeju smo vnovič izvedele veliko novega in se izpolnjene odpravile proti domu z obljubo, da se še vrnemo. **■ Gloria Segnan za SRSKI**

Rastoča knjiga

Projekt Rastoča knjiga je, kot piše na spletni strani častnega pokrovitelja, Državnega sveta RS, pomnik hvaležnosti za življenje s knjigo in pomnik vseh tistih Slovencev v zgodovini, ki so tvorno prispevali k ideji slovenstva. Iz slovenske besede so namreč izrasle slovenska kultura, umetnost in znanost. Pobudi za projekt je sledila ustanovitev društva Rastoča knjige, leta 2000 je to zaznamovala postavitve kipa Deklice z rastočo knjigo kiparja Jerneja Maliha. Kip simbolno vključuje slovenske knjižne mejnike, kot so *Brižinski spomeniki*, *Abecednik* in *Katekizem* Primoža Trubarja, prevod *Biblije* Jurija Dalmatina in *Poezije* Franceta Prešerna, vse do književnosti sodobnega časa. Podstavek, na katerem sedi deklica, pa vsako leto oplemeniti dodaten verz.

Več: rastocaknjiga.si

Deklica z rastočo knjigo.

10. Bučjada

B rkinska vas Harije in njeni kulturniki so se večkrat predstavili v dvorani KPD Bazovica na Reki, tudi vsestransko dejavna Alenka Penko in Kulturno, etnološko, turistično in športno društvo (KETŠD) Alojzija Mihelčiča. To društvo med drugim pripravlja tudi Bučjado, kulinarčno prireditev s ponudbo domačih, predvsem bučnih dobrot. Letošnja jubilejna Bučjada je potekala v znamenju likofa in forjštu oz. gostov. Člani društva in vaščani Harij so ob tej priložnosti pripravili ždruc, tipično jed iz buč in krompirja, ter poskrbeli za kulturno-zabavni program. Pri tem so k sodelovanju povabili tudi članice skupine SRSKI iz KPD Bazovica, ki so svoje vtise strnile v naslednjem pripevku.

Duša društva Alenka Penko, tudi urednica letnega glasila Harijske novice, je leta 2016 med drugim zapisala: "...Od nekdaj je bila navada, da se je kmečki človek po opravljenem večjem delu poveseil na likofu. Likof je spremljal žetev in mlatev, košnjo in večja popravila pri hiši. Ob takšnih priložnostih so hišo zaznamovali s kakšno vejo, zato, da se je vedelo, da imajo likof pr' šiši. Ob likofu so gospodinje postregle praznične jedi. Gospodar je ponudil pijačo. Beseda je stekla, oglasila se je ljudska pesem in vaški godec je razpotegnil harmoniko. Prav kmalu so zasrbele pete in plesalo se je do jutra, da se je na podu prav isknilo ..."

Ko se bliža Bučjada, domačini hitijo počistiti okoli hiš in spontano, z veliko

domišljije in pridnimi rokami, izdelujejo različne figurice, živali ali kar cele aranžmaje. Takrat so Harije okrašene od cerkve sv. Štefana pa do konca vasi. Za smeh in dobro voljo so znova, kot vsa prejšnja leta, poskrbeli člani društva KETŠD Alojzija Mihelčiča, tokrat s svojo predstavo Obisk njenega veličanstva cesarice Marije Terezije. Ko je cesarica prišla v Harije, se je ujezila, češ da vaščani ne spoštujejo več njenih zakonov. Ker so tisto leto pridelali veliko krompirja, jim je hotela zvišati davek, oni pa so se razjezili in uprli, med njimi tudi Martin Krpan in njegova kobilica. Lik cesarice je z velikim entuziazmom odigrala vsestranska Alenka Penko, kot dvorna pevka se je predstavila Hana Futur, program pa je z veseljem popestrila tudi naša skupina z uprizoritvijo humoreske Kako so Butalci peljali vino. Presenečeni Butalci sicer niso prinesli vina, zato pa so v tolažbo od cesarice dobili vrečko krompirja in bučo.

Program, ki ga je zanimivo povezovala Helena Strle, je potekal na domačiji pri Poštarjevih, kjer je med letoma 1900 in 1930 delovala pomožna pošta. Harijske gospodinje so se potrudile in spekle zanimive sladice, več vrst bučnega peciva in seveda tudi najbolj tipično jed, "ždroc", ter jo postregle prav vsem, ki so obiskali deseto Bučjado.

Zvečerilo se je, na nebu se je pokazala srebrna luna, glasba je potihnila, in odpravile smo se proti domu, vesele in polnega srca! Gloria Segnan za SRSKI

SRSKI na Bučjadi. Osebni arhiv.

1. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Slovenščina odslej tudi za najmlajše

D opolnilni pouk slovenskega jezika in kulture (DPS) v organizaciji pristojnega slovenskega ministrstva in v sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo ter KPD Bazovica poteka od spomladi leta 1994. Prvih petnajst let ga je kot prepoznavno skupino zelo uspešno vodila mag. Marija Donadić, zatem učiteljici iz Slovenije Mojca Podobnikar in Dragica Motik, od jeseni 2014 pa učiteljica z več kot dvajsetletnimi izkušnjami na tem področju na Reki, Vida Srdoč. Njeno dotedanje delo, pouk slovenščine kot izbirnega predmeta po manjšinski zakonodaji oz. modelu C na OŠ Pečine je prevzela učiteljica An-

drea Šlosar, obe pa sta v tem šolskem letu začeli sodelovati v novem programu KPD Bazovica, poučevanju in ohranjanju jezika v društvu tudi za najmlajše. Skupina zainteresiranih malčkov in osnovnošolcev je namreč kot obetavno jedro nastajala v zadnjih letih, potem ko je društvo v prizadevanjih za pritegnitev mlade generacije in s svojimi mladimi močmi – predvsem tajnico Evo Ciglar in vodjo pisarne društva EU korak Natali Iskra ter drugimi članicami mladinske skupine – pripravilo več odmevnih dogodkov, od miklavževanja do različnih delavnic in Poletja v Bazovici, če naštejemo le nekatere. Starši so večkrat izrazili zanimanje za pogostejši stik z jezikom in učenje, po opravljeni anketi pa je nov program stekel v tem šolskem letu.

Najmlajši so razdeljeni v dve skupini, vrtičkarje in prvošolčke vodi Andrea Šlosar, osnovnošolce nižjih razredov pa Vida Srdoč. "Pouk" poteka enkrat na teden po dve šolski uri, prijavlje-

S prve ure.
Foto: Marjana Mirković

nih je bilo več dvajset otrok, urnik se še usklajuje in vsi zainteresirani so dobrodošli. Prve urice so bile zelo razigrane, obe učiteljici, polni volje in optimizma, pa sta izrazili pričakovanje, da bodo otroci k učenju slovenščine pripeljali še katerega izmed svojih družinskih članov, sorodnikov ali prijateljev, podobno kot se po njunih izkušnjah to dogaja pri pouku v javnih šolah.

4. oktober, Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljubljana

Spoznavno srečanje

Minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, Peter Jožef Česnik se je z državno sekretarko Olgo Belec na ločenih spoznavnih srečanjih sešel s predstavniki krovnih organizacij slovenskih skupnosti v sosednjih državah Slovenije. Srečanja so bila namenjena medsebojni seznanitvi ob nastopu mandata ministra, izpostavitvi aktualne problematike v posameznih organizacijah in predstavitvi prioritet urada v tekočem mandatu.

Iz Hrvaške se je srečanja udeležila predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman in ob tej priložnosti predstavila položaj rojakov na Hrvaškem, ki jih je čedalje manj, in kot prednostno nalogo navedla pridobiti čim več mladih. Opozorila je na neustrezno obravnavo in težko določljivo avtohtonost oz. na dva različna statusa ter opredelitev glede na območje bivanja (obmejne županije so tako "avtohtoni" Slovenci, preostali so "izseljenci") in pri tem na težje delovanje društev zunaj obmejnih županij, kar je med drugim denimo razlog, da društvu v Šibeniku grozi ukinitve in bo, kot kaže, postalo zgolj podružnica splitskega Triglava. Glede zastopanosti v hrvaškem saboru je poudarila, da je ta neustrezna in da sedanja poslanka Ermina Lekaj Prljaskaj iz vrst albanske narodne skupnosti nima nobenih stikov s slovenskimi organizacijami na Hrvaškem. Dr. Barbara Riman se bo kljub sedanji nezainteresiranosti rojakov za politično delovanje zavzemala, da bi na prihodnjih parlamentarnih volitvah le imeli svojega poslanskega kandidata. Ob tem je izrazila obžalovanje, ker manjšine na Hrvaškem nimajo pravice do dvojnega glasovanja. Hrvaška zakonodaja sicer na papirju nasploh zagotavlja veliko pravic, a v praksi so te, predvsem na lokalni ravni, težje uresničljive, je še opozorila. To velja tudi za uvajanje učenja slovenščine v šolske in predšolske ustanove, pri čemer je ministru in državni sekretarki predstavila vse oblike poučevanja slovenščine na Hrvaškem in posebej poudarila pomen jezika ter napovedala prenos dobre prakse v vsa društva. Kot problem je omenila tudi pomanjkanje teden-

Novost v KPD Bazovica je hvalevredna, predvsem ker je društvo tako nekako zapolnilo vrzel, ki je to jesen nastala z ukinitvijo Igralnih uric v reškem vrtcu Boulevard. Dodati velja, da tudi ta program, podobno kot Igralne urice in pouk slovenščine v dveh reških osnovnih šolah, OŠ Pečine in OŠ Kozala, podpira Svet slovenske narodne manjšine na mestni ravni, ki ga vodi predsednik Boris Rejec. Predsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbara Riman, ki je k novi obliki učenja slovenščine prijavila tudi svoje tri sinove, pa poudarja, da bi nasploh veljalo bolje izkoristiti vse zakonske možnosti in učenje slovenščine razširiti v več javnih šol in predšolskih ustanov ter da je tudi to ena izmed prednostnih nalog krovne organizacije v njenem mandatu. **Marjana Mirković**

skega ali vsaj mesečnega časopisa ter radijske in televizijske oddaje v slovenščini in spomnila, da na Hrvaškem ni mogoče povsod spremljati programov RTV Slovenija. Barbara Riman se je ob koncu še zahvalila Uradu za dosedanje podporo krovni organizaciji in društvom ter izrazila upanje, da se bo ta nadaljevala tudi v prihodnje.

Nova priložnost za izčrpnije pogovore z ministrom pa bodo njegovi obiski društev na Hrvaškem in srečanja z rojaki, nekatera predvidoma še pred koncem leta.

Marjana Mirković

Barbara Riman, Peter Jožef Česnik in Olga Belec.
Foto: www.uszs.gov.si

13. oktober, Hotel Kvarner, Lovran

15. srečanje slovenskih društev na Hrvaškem

Letno srečanje, že petnajsto zapored, je Zveza slovenskih društev na Hrvaškem tokrat organizirala v Lovranu, v sodelovanju s tamkajšnjim društvom Snežnik. Poleg več sto rojakov iz skoraj vseh društev na Hrvaškem je bila v tem slikovitem obmorskem mestecu to sončno soboto tudi množica obiskovalcev krajevnega praznika kostanjev maronov, priljubljene *Marunade*, ki vsako leto oktobra prinese vrsto kulinarčnih, zabavnih in drugih zanimivih dogodkov. Gneča je bila tudi razlog, da Istog Žorž, reški umetniški fotograf, ki je spremljal srečanje, tokrat ni mogel posneti skupne fotografije vseh udeležencev, zbranih v hotelu tik ob morju.

Za novo vodstvo krovne organizacije, izvoljeno spomladi letos, je bilo srečanje tudi priložnost za predstavitev širšemu članstvu. To je sicer predsednico dr. Barbaro Riman večinoma že spoznalo, saj je s predavanji o Slovencih na Hrvaškem v minulih letih obiskala skoraj vsa društva, podpredsednica Jasmina Dlačić pa se je tokrat predstavila tudi kot povezovalka programa. Navzoče na srečanju so pozdravili slovenska veleposlanica na Hrvaškem dr. Smiljana Knez, častni predsednik krovne organizacije Darko Šonc, vodja sektorja za Slovence v zamejstvu pri Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Robert Kojc, v imenu lovranskega župana Bojana Simoniča (ki je tudi naše gore list) njegov namestnik Toni Družeta in v imenu organizatorja predsednica Zveze slovenskih društev Barbara Riman. Vsi so poudarili pomen delovanja društev, aktualna problematika pa se lahko strne v teme, kot so mladi, finančna sredstva in mediji v slovenščini, ki jih na Hrvaškem ni, slovenska narodna skupnost pa je nevidna tudi v programu hrvaške javne televizije: "Dobro smo integrirani in država nas ne doživlja kot problem. Delamo in smo tiho," pravi Barbara Riman, ki se je ob tej priložnosti tudi posebej zahvalila društvom za velik trud in pomembno vlogo pri ohranjanju jezika in kulture.

Organizator je srečanje izkoristil tudi za predstavitev Mestne knjižnice Ivana Gorana Kovačiča v Karlovcu, ki je od leta 1993 osrednja slovenska knjižnica na Hrvaškem. O tem, kako do izposoje, je poleg ravnateljice Jasmine Milovčič spregovorila

vodja oddelka za zbirko slovenske knjige Vedrana Kovač Vrana. V kulturnem programu se je s krajšim nastopom predstavil moški pevski zbor Les voix de l'Est (Glasovi z Vzhoda) iz Aumetza v Franciji, ki ga vodi Andre Kogovšek iz slovenske družine, med prvo in drugo svetovno vojno priseljene v to rudarsko mesto, pobrateno z Idrijo. Pevci, potomci ekonomskih izseljencev, pojejo tudi pesmi iz dežel svojih prednikov in tako ohranjajo ter povezujejo različne jezike in glasbeno dediščino, tudi slovensko.

Srečanje je sklenilo druženje, navezovali so se novi stiki in snovali novi dogovori, ob zvokih Tria Lipa, istoimenskega društva iz Buzeta, pa je hitro oživelo tudi plesišče, vse do poznih ur in obljub ob slovesu z na svidenje prihodnje leto!

Marjana Mirković

Z rojaki iz Lovrana.

Zbor iz Francije.

Priložnost za pogovor z visokimi gosti...
... in rojaki iz Istre.

12.–27. oktober, Dnevi slovenske kulture v Istri 2018

KPD Bazovica v Buzetu in Umagu

Z nastopa v Buzetu.
Arhiv Eve Ciglar.

Navzoče nagovoril tudi
Rudi Merljak. Arhiv Eve
Ciglar

Letošnja prireditev Dnevi slovenske kulture v Istri 2018 je potekala v šestih mestih v Istri, kjer delujejo slovenska kulturna društva. Zvrstili so se različni dogodki, na dveh, v Buzetu in Umagu, je program obogatilo tudi sodelovanje KPD Bazovica, pevskega zbora ter folklorne in fotografske skupine.

17. oktober, Narodni dom, Buzet: Vezi s tamkajšnjim SKD Lipa so v zadnjih letih vse močnejše, kar gre morda pripisati tudi dvojni vlogi Eve Ciglar, tajnice KPD Bazovica na Reki in učiteljice dopolnilnega pouka slovenščine (DPS) v Buzetu. Povabilu v Buzet se je letos odzval zbor, ki se je pod taktirko priljubljenega zborovodje Zorana Badjuka predstavil s štirimi slovenskimi pesmimi. Po uvodnem nagovoru predsednika SKD Lipa Borisa Grželja so navzoče s toplimi besedami pozdravili tudi župan Siniša Žulić, predstavnik Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak in podpredsednica Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Jasmina Dlačić. V uro in pol dolgem programu se je zatem z recitalom odlomkov iz Cankarjevih del predstavila še skupina udeležencev DPS in ob glasbeni spremljavi za klavirjem mladega Jureta Černehe proslavila Cankarjevo leto ob stoti obletnici njegove smrti. Podoba matere sta s Pavčkovimi recitacijami predstavila Keira Krančič Goljka in Nikola Vivoda, učenca slovenščine iz buzetske OŠ Vazmoslava Gržalje, kjer slovenščino poučuje Andrea Šlosar. V programu nas je navdušila gostja iz Kopra, ljudska pevka in vsestranska umetnica Marjetka Popovski, ki je navzoče nasmejela z avtorskim skečem Nona Juća. V podobi svoje babice s specifičnim primorskim naglasom je bila izredna, pozneje pa nas je s kitaro v roki spodbudila, da smo z njo prav vsi zapeli znane ljudske pesmi ter tako ustvarili toplo vzdušje enotnosti Slovencev, ki živijo v teh krajih. In ker brez plesa ne gre, je iz kulturnega društva Hrvatini zaplesala folklorna skupina Oljka. Ob predstavitvi so plesalci poudarili, da ne plešejo zaradi občinstva, temveč zase. Ljubezen, ki jo gojijo do tradicionalnega plesa, je bila ob njihovem nastopu več kot očitna, zato smo jih povabili na Reko, kjer jih bomo na našem odru lahko videli na večeru ljudskih pesmi in plesov predvidoma maja 2019. Ob koncu prireditve sta bili odprti še razstavi likovnih umetnic, domačinke Nede Zupan in gostje Maje Alessio iz Kopra, ki v svojih delih orisujeta istrske motive. Po uradnem delu smo se skupaj za-

vrteli ob zvokih ansambla Trio Lipa, s svojo kitaro se mu je pridružila vedra in na smejana Marjetka in poskrbeli so, da smo prav vsi skočili na noge. Prireditev v Buzetu nam bo zagotovo še dolgo ostala v lepem spominu in z željo po ponovnem srečanju. **Eva Ciglar**

20. oktober, Odprta ljudska univerza Ante Babić, Umag: Folklorna in fotografska skupina KPD Bazovica sta se z veseljem odzvali vabilu iz Umaga. Z dobrodošlico in prijaznim nagovorom nas je dočakala predsednica SKD Ajda Danica Bojković, pozdravil pa nas je tudi umaški župan Vili Bassanese.

Program je v predverju tamkajšnje Odprte ljudske univerze Anteja Babića (Pučko otvoreno učilište Ante Babić) odprla razstava fotografske skupine KPD Bazovica, ki jo vodi Andrej Hromin, na ogled pa so bile fotografije na temo tihožitja. Obiskovalci so se zatem preselili v gledališko dvorano, na večer slovenske folklorne.

Na odru so se zavrteli gostitelji iz SKD Ajda iz Umaga, zatem gostje iz Slovenije, KD Šavrini in anka Šavrinke iz Gračišča ter na koncu še naša folklorna skupina KPD Bazovica. V prelepi gorenjski noši smo odplesali dve točki, venček gorenjskih in prekmurskih plesov. Nastop so obogatili naši glasbeniki na harmoniki, bajsu in bogarji. Občinstvo v gledališču je naš nastop nagradilo v velikim aplavzom.

Po programu so gostitelji poskrbeli za okusno večerjo in prijetno druženje. Razšli smo se v upanju, da se znova vidimo na Reki. **Slavica Vuković Bačić**

Ples in pesem
prinesla lep večer
tudi v Umag. Arhiv
KPD Bazovica.

15. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Kdaj znova Igralne urice?

V okviru prizadevanja za uvedbo slovenščine na predšolski ravni so se v vrtcu Bulevard marca 2017 na pobudo slovenskih organizacij in posameznih entuziastov ter ob podpori vodstva reških vrtcev začele Igralne urice, ki jih je zelo prizadevno in uspešno vodila vzgojiteljica Laureta Španjol. Na tej podlagi so stele tudi priprave programa za celodnevno bivanje, a žal po neuradnih informacijah iz reških vrtcev zanj menda ni dovolj zainteresiranih, predvsem pa ta še ni prejel (ali ni bil poslan?) odobritve pristojnega ministrstva, ki sicer izraža vso podporo in spodbuja k uresničevanju teh pobud. Vsekakor so Igralne urice, ki resnično niso imele posrečenega urnika, niti za vodjo niti za otroke in starše, le prinesle nekaj napredka, saj so po letu in pol slovenščini vsaj malo odprle vrata tudi na predšolsko raven in obenem opogumile starše s spoznanjem, da je mogoče uresničiti manjšinske pravice za ohranitev jezika.

Boris Rejec, Andrea Šlosar in Laureta Španjol.
Foto: Marjana Mirković

Laureta Španjol je za potek Igralnih uric med drugim prejela tudi več gradiva, predvsem knjižnega, in ga uredila, popisala in prinesla v KPD Bazovica v uporabo novemu programu, poučevanju slovenščine za najmlajše. Ob tej priložnosti se je za podporo zahvalila tudi Svetu slovenske narodne manjšine (SNM) ter predsedniku Borisu Rejcu in učiteljici Andrei Šlosar zaželela veliko veselja in uspeha pri delu z malčki.

Boris Rejec je v imenu Sveta SNM Mesta Reka ravnateljico vrtca Davorko Guštin seznanil z novostjo v KPD Bazovica. Obenem se ji je zahvalil za vso podporo pri uvedbi Igralnih uric in izrazil upanje, da bodo vodstva reških vrtcev po reorganizaciji tudi v prihodnje podpirala prizadevanja za uvedbo slovenščine na predšolski ravni ter tudi – danes, jutri – uvedbo celodnevnega bivanja v slovenskem jeziku. ■ Marjana Mirković

19. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Obisk OŠ E. Kumičiča: "Prvi čiček bere, bere, drugi čiček ..." pride v Bazovico!

V društvu nas vsaj enkrat na leto obiščejo osnovnošolci ene izmed okoliških šol z namenom spoznavanja slovenske skupnosti in našega poslanstva, kar nas seveda zmeraj znova razveseli in jim z veseljem odpremo vrata. Tokrat se nam je oglasila učiteljica 2. razreda reške OŠ Eugena Kumičiča Snježana Burić s prošnjo za obisk, saj učenci letos izpeljujejo tretji del triletnega projekta Reka spominov, ponosa in sanj. Tema letošnjega dela projekta je povezana z multikulturalnostjo, strpnostjo in splošnim sprejemanjem drugačnosti. Tri paralelke drugih razredov so se odločile raziskati manjšine na Reki, in sicer njihove običaje, glasbo, jezik itn. 19 učencev 2. a razreda je v spremstvu vzgojiteljice in učiteljice tako obiskalo naše društvo in se seznanilo z delom KPD Bazovica. Izvedeli so, zakaj obstaja, kaj je manjšina, ob projekciji smo jim s čutno-doživljajskimi izkušnjami predstavili osnovne značilnosti Slovenije: slišali so himno, si ogledali zemljevid, na katerem so našli tudi Reko, pokusili suhe smokve in tako spoznali "doktorja Fig figa", si ogledali in otipali belokranjsko in gorenjsko nošo, zaplesali polko, se naučili

Z otroki vselej veselo in razigrano.
Foto: Eva Ciglar

pesem *Moj klobuk ima tri luknje* in ob izvzemanju besed izločili vse nas odrasle. Ogledali so si tudi slike večjih slovenskih mest in se seznanili s tradicionalno hrano, od žlikrofov do bograča. Naučili so se še pesem *Zajček Dolgoušček*, jo spretno prevedli ter za nagrado ob odhodu prejeli slovenske zastavice, ki so jih morali pravilno pobarvati doma. Kaj vse so spoznali ob obisku, bodo predstavili maja prihodnje leto, ko nas bodo na dogodek ob dnevu družine povabili v dvorano svoje šole. Z veseljem si bomo ogledali, kaj so odnesli od srečanja. ■ Eva Ciglar

22. oktober, RTV Slovenija, Ljubljana

Komisija PS RTV SLO za Slovence v sosednjih državah

Na seji tudi Igor Kadunc (drugi z leve).
Foto: Marjana Mirković

V Programskem svetu (PS) Radiotelevizije Slovenija (RTV SLO) v tretjem mandatu deluje Komisija RTV SLO za Slovence v sosednjih državah (nov, krajši naziv), ki se ukvarja z vprašanjem večje navzočnosti vsebin o dejavnosti in življenju slovenskih narodnih skupnosti v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem, vodi pa jo dr. Janko Malle.

Na njeni drugi seji je beseda tekla predvsem o dopolnitvah programsko-produkcijskega načrta (PPN) RTV SLO za leto 2019 in generalni direktor RTV SLO Igor Kadunc je predstavil zadnji osnutek, v poznejši razpravi pa med drugim poudaril, da se morajo upoštevati skupnosti v vseh štirih državah. Po besedah v. d. direktorice TVS Natalije Gorščak ne bo večjih sprememb in vsebine, ki so tema razprave, bi veljalo integrirati v dnevno-informativne oddaje, o tem pa so napovedani tudi dogovori z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu. Direktor Radia Slovenija Miha Lampreht je povedal, da bodo ohranili dosedanje vsebine in upoštevali vse pripombe. Dr. Janko Malle je menil, da bi morali natančneje opredeliti vlogo regionalnih centrov, kot sta Koper in Maribor.

V pojasnilih in razpravi se je znova pokazalo, kako malo smo Slovenci na Hrvaškem – če ne štejemo radijske oddaje Sotočja – zastopani v programih RTV SLO, a resnici na ljubo del odgovornosti nosi tudi sama skupnost oz. njene organizacije. Da je manj informacij iz Hrvaške v primerjavi z drugimi državami, je opozorila tudi varuhinja pravic gledalcev in poslušalcev RTV

SLO Ilinka Todorovski in predlagala, da se v amandmaje doda sodelovanje z javnim radiem in televizijo v sosednjih državah, ker ima denimo Hrvaška radiotelevizija izjemne dokumentarce o posameznikih. Prav tako je urednica oddaje Sotočja Mateja Železnikar menila, da so teme iz sosednjih držav zanimive in polne pozitivnih zgledov ter da bi sodelovanja nasploh morala biti več.

Korak naprej pri poročanju o slovenskih skupnostih v sosednjih državah in za te slovenske skupnosti je vsekakor storjen s portalom Slovenci v sosednjih državah (svsd.rtvlo.si), ki pa bi si na portalu MMC RTV SLO zaslužil vidnejše mesto.

Članica komisije iz Hrvaške sem na seji predlagala, naj se oddajam o slovenski skupnosti v Italiji, Avstriji in na Madžarskem na TV Slovenija doda (vsaj eno) tudi iz Hrvaške, naj se novice o življenju in delovanju slovenske skupnosti na Hrvaškem pogosteje vključujejo v informativne, kulturne in druge radijske in televizijske oddaje RTV SLO, naj se v PPN uvrstita pomembni obletnici, 90 let Kulturno-prosvetnega društva Slovenski dom iz Zagreba (za predlog gre zahvala Ilinki Todorovski) in 10-letnica izbirnega pouka slovenščine po modelu C na reški OŠ Pečine. Zavzela sem se tudi za nadaljnje izobraževanje novinarjev, ki bi poročali o življenju slovenske skupnosti na Hrvaškem. ■ Marjana Mirković

24. oktober, Filozofska fakulteta UR, Slovenski dom KPD Bazovica

Lektorat za slovenski jezik in razstava Cankar, ne jezi se

Na Filozofski fakulteti Univerze na Reki (FF UR) so odprli odprt lektorat za slovenski jezik. Ob tej priložnosti je tam potekala okrogla miza na temo Jezik – manjšina – kultura, v KPD Bazovica pa je sledila še razstava Cankar, ne jezi se.

Z lektoratom se je – lahko bi rekli končno! – uresničila dolgoletna želja slovenske skupnosti na Reki. Pobudo zanj je lani uradno podala slovenska veleposlanica na Hrvaškem dr. Smiljana Knez in reška rektorica dr. Snježana Prijić Samaržija je takoj obljubila vso podporo. Tako bo lektorat na Reki, že 60. v svetu, deloval na oddelku za kroatistiko FF UR, delati pa bo začel v poletnem semestru tega študijskega leta kot izbirni predmet za vse študente reške univerze. Vsekakor gre za zelo pomembno pridobitev – ne le za reško univerzo, temveč tudi za slovensko skupnost na Reki in širše. Kot je ob tej priložnosti med drugim dejal dekan Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (FF UL) dr. Roman Kuhar, bo lektorat pomenil znanstveni in kulturni

most med Reko in Ljubljano. *Primorsko-goranska županija je tradicionalno povezana s Slovenijo, zato je smiselno zagotoviti navzočnost slovenskega jezika na vseh izobraževalnih ravneh, od predšolske do visokošolske*, je dodal. Delovanje lektorata bo pripomoglo tudi k akademskim izmenjavam, med drugim v evropskih programih mobilnosti, in obenem tudi k medkulturni izmenjavi in sodelovanju v gospodarstvu.

Na poznejši okrogli mizi je beseda tekla o ohranjanju jezika in kulture v manjšinskih skupnostih, njegovi uporabi v družini in zunaj nje ter kulturni identiteti in jezikovni politiki, posebej pri slovenskem

jeziku na Hrvaškem. Sodelovale so dr. Mojca Nidorfer Šiškovič s Centra za slovenščino kot drugi in tuji jezik (CSDTJ), dr. Tihana Kraš, dr. Željka Macan in Maša Plešković (FF RI), Nataša Prah s slovenskega ministrstva za zunanje zadeve (MZZ) in dr. Barbara Riman, vodja reške enote INV.

Po odprtju lektorata je v KPD Bazovica sledila razstava z naslovom Cankar, ne jezi se. Gre za razstavo družabnih iger in pisav študentov Naravoslovnotehniške fakultete Univerze v Ljubljani (NTF UL) v sodelovanju z Znanstvenoraziskovalnim centrom Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU). Letošnje leto je namreč posebno: je Cankarjevo leto – pred 100 leti je umrl slovenski pisatelj, dramatik in pesnik Ivan Cankar – in Evropsko leto kulturne dediščine, poleg tega je bila pred 80 leti ustanovljena SAZU, pred 60 leti pa je umrl slovenski pisatelj in umetnostni zgodovinar Izidor Cankar. Kot je med drugim zapisano v vabilu, so se na Katedri za informacijsko in grafično tehnologijo (NTF UL) pri treh predmetih odlo-

čili, da bodo obletnice počastili z uresničitvijo zamisli o družabnih igrah: razvili so pisave, ki spominjajo na Ivana in Izidorja Cankarja, zatem družabne igre razvijali do končnih izdelkov in jih zbrali na pregledni razstavi v ZRC SAZU v Ljubljani, tokrat pa so bili prvič na ogled v tujini. ■ Marjana Mirković

O Cankarju tokrat malo drugače. Arhiv veleposlaništva RS v RH.

30. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Priprave na manjšinske volitve 2019

Predsednik Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) Primorsko-goranske županije (PGŽ) Vasja Simonič je na podlagi sklepa 12. seje Sveta SNM PGŽ posredoval pobudo za začetek priprav na volitve manjšinske samouprave, tj. manjšinskih svetov in predstavnikov, ki bodo prihodnje leto. Na prvo delovno srečanje je tako povabil predsednico in podpredsednico Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Barbaro Riman in Jasmino Dlačič, predsednika Sveta SNM Mesta Reka in Občine Matulji Borisa Rejca in Roberta Bavčarja, predsednika in tajnico KPD Bazovica Zvonimirja Stipetića in Evo Ciglar ter urednico Sopotij.

Namen delovne skupine je seznaniti rojake v županiji z delovanjem in vlogo, ki ju imajo v javnosti še vedno precej neprepoznavni sveti in predstavniki pri uresničevanju pravic narodnih manjšin na lokalni in regionalni ravni, ter pridobiti k sodelovanju čim več rojakov. Na vseh dosedanjih volitvah (2003 oz. 2004, 2007, 2011 in 2015) je slovenska skupnost na Hrvaškem svoje kandidate predlagala le v naši županiji (sveti na županijski, me-

stni in občinski ravni ter predstavnica SNM Mesta Opatija Nika Stock), s predlagateljem KPD Bazovica. Ker bi želeli k vključitvi v svete pritegniti rojake z različnih področij in različnimi pobudami ter voljo za delovanje in ker je bila udeležba na vseh dosedanjih volitvah zelo slaba, se načrtuje več predvolilnih srečanj z rojaki. Ta bi potekala spomladi in zunaj društev KPD Bazovica na Reki in SKPD Snežnik v Lovranu. Obveščanje naj bi tako doseglo čim večje število rojakov, tudi tiste, ki jih dejavnost v društvi sicer ne zanima, da bi tudi oni dobili možnost spregovoriti o morebitnih težavah ali odprtih vprašanjih in sodelovati v svetih. Poleg Reke in Lovrana so predvidena še srečanja v Matuljih, Opatiji in Čabru.

Kraj in datum teh srečanj bosta skupaj s posebnim in izčrpnim obvestilom o volitvah objavljena v prihodnji številki Sopotij in tudi v mesečnih napovednikih KPD Bazovica v marcu, aprilu in maju 2019. ■ Marjana Mirković

Zvonimir Stipetić, Boris Rejec in Vasja Simonič. Foto: Marjana Mirković

8.–10. november, Dnevi slovenske kulture 2018, Novi Sad, Srbija

Nastop FS KPD Bazovica

Izjemno okolje za nastop. Arhiv KPD Bazovica.

Znova polni lepih spominov. Arhiv KPD Bazovica.

Na gostovanje v Novi Sad nas je povabilo tamkajšnje Društvo Slovencev (DS) Kredarica, ki je organiziralo šeste Dneve slovenske kulture.

Naša folklorna skupina (FS) je veselo odpoštovala na dolgo pot, v kraje, ki jih večinoma redko obiskujemo. Po navadi so potniki utrujeni, toda v naši družbi je bilo živo in pripravljeno, tako da smo po prihodu v Beograd v nekaj prostih urah obiskali Kalemegdan, Skadarlijo, popili kavo na Ulici kneza Mihajlova in se zvečer nastanili v hotelu v Novem Sadu. Zjutraj, 10. novembra, smo se zbudili v čudovit sončen dan. Nekaj časa smo izkoristili za sprehod po mestu in si od daleč ogledali znani Petrovaradin. Popoldne smo se pripravili za nastop na zaključni prireditvi Večer slovenske pesmi, ki je potekala v veličastni novosadski sinagogi. To je bil koncert pevskih zborov slovenskih društev iz Subotice, Zrenjanina, Beograda, Novega Sada, Kort pri Izoli, Kaknja iz Bosne in Hercegovine ter nastop naše FS. Predstavili smo se z belokranjsko Lepo Anko in gorenjskim spletom, vsakič v drugi noši. Bili smo edini plesalci, kajti FS iz Kaknja je nastop v zadnjem hipu odpovedala. Bilo je slovesno, še posebno ko se je koncert končal s skupnim nastopom vseh sodelujočih, tudi nas, v gorenjskih nošah, s pesmijo Slovenija, od kod lepote tvoje. Po koncertu je DS Kredarica organiziralo druženje z okusno večerjo v Vojaškem domu in ob prijetnem druženju se je še dolgo v noč slišala slovenska pesem.

V nedeljo, na poti proti Reki, smo se zaustavili v Rumi na povabilo tamkajšnjega DS Emona, ki ga vodi Zoran Jovičić, presenečeni, da ima to mesto tako aktivno slovensko društvo s številnimi člani. V skromnih prostorih so nas sprejeli zelo prisrčno, Zoran Jovičić, sicer trener boksa, pa je povedal, da je tudi učitelj dopolnilnega pouka slovenščine. Do leta 1974 je živel v Ljubljani, življenje pa ga je odpeljalo drugam in v Rumi si je ustvaril tudi družino. Poslovili smo se z željo, da se vidimo na Reki.

Potovanje domov smo večinoma prespali, tokrat smo bili utrujeni. Srečni in zadovoljni smo se vrnil, znova hvaležni vodji naše FS Nataši Grlica in Milanu Grlici za odlično organizacijo potovanja.

Slavica Bačić Vuković

10. november, Demokratična skupnost Madžarov, Reka

Festival poezije narodnih manjšin

Vreški Demokratični skupnosti Madžarov, ki jo vodi Eva Viola, so organizirali zanimivo letno literarno prireditev, festival poezije narodnih manjšin na Reki. Dvorana je bila tudi letos polna do zadnjega kotička, na dvanajstem tovrstnem srečanju pa so sodelovali ustvarjalci iz vrst madžarske, italijanske, srbske, bošnjaške, slovaške, slovenske, rusinske in ukrajinske narodne manjšine ter seveda pesniki v hrvaščini. Večinoma so predstavili del svoje poezije v maternem in hrvaškem jeziku, v nekaterih primerih pa so na pomoč pri prevajanju priskočili navzoči reški pesniki ali prevajalci. Kot rojakinji sta se z interpretacijo svojih ustvarjalnih dosežkov predstavili profesionalna reška književnica Diana Rosandić Živković – njena dela so prevedena v angleščino, španščino, italijanščino in makedonščino, pa tudi v slovenščino, je povedala – in članica KPD Bazovica Zdenka Kallan Verbanac.

Eva Viola, duša festivala, je bila z dobrim odzivom zelo zadovoljna. Povedala je, da k sodelovanju vabijo vsa manjšinska društva, avtorji pa se pogosto oglasijo tudi sami, in med drugim napovedala, da bo tokrat predstavljena literatura izšla v tiskani obliki, ker se je od jubilejnega, dese-

O festivalu so spregovorili tudi znani reški ustvarjalci.
Foto: Marjana Mirković

Zdenka Kallan Verbanac interpretira svojo poezijo.
Foto: Marjana Mirković

tega srečanja nabralo več kot dovolj gradiva. V načrtu pa ima tudi knjigo, v kateri bi se s katero od najlepših narodnih pripovedk v izvirnem jeziku in hrvaškem prevodu predstavile organizacije vseh narodnih manjšin na Reki, in to *"morda leta 2020, ko bo mesto evropska prestolnica kulture, kdo ve"*. ■ Marjana Mirković

15. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Vladimir Čop, slikar in čebelar

Skupina za raziskovanje slovenskega kulturnega izročila (SRSKI) je večer tokrat namenila likovni razstavi, prvi takšni predstavitvi v svojem štiriletnem delovanju, in čebelarstvu. Predstavil se je samorastniški slikar Vladimir Čop, doma iz vasice Hrvatsko v Gorskem kotarju, kjer je v okolju neokrnjene narave čebele vzljubil že v mladih letih. Od tedaj je čebelarstvo njegov strastni konjiček, za poznavanje tega področja pa je prejel več priznanj in pohval z obeh strani meje. Njegova ljubezen je tudi ustvarjanje v lesu, del svojih skulptur in lesorezov je postavil na ogled na tokratni razstavi.

Za SRSKI je bila to tudi priložnost, da navzoče seznanijo z delom slovenske tradicije, čebelarstvom in znanimi panjskimi končnicami. Zdenka Kallan Verbanac pa je vtise z večera, ki ga je z nastopom popestrila glasbena skupina KPD Bazovica, Mimo ritma, strnila kar v naslednje verze z naslovom Razstava:

Skupina za ohranjanje slovenskega kulturnega izročila
je organizirala svojo prvo razstavo,
imela je rep in glavo, mesto ta pravo.
Skočile smo in zavpile hop,
saj naša osrednja osebnost bil je imeniten človek,
samouki umetnik in čebelar Vladimir Čop.
Tudi njemu to bila je prva samostojna razstava,
umetniška, poučna, zanimiva, degustacijska
in glasbena predstava.
To bilo je nekaj posebnega
in tudi hvalevrednega.
Bravo, naša skupina,
vedno važna je vsebina
in končno, v duši polnina.

■ Zdenka Kallan Verbanac

Članice SRSKI z Vladimirjem Čopom.
Arhiv SRSKI.

24. november, Slovenski dom KPD Bazovica

Pozdrav iz Dalmacije z besedo in pesmijo in sliko

Gostovanje slovenskih kulturnih društev iz Šibenika in Zadra je prineslo zanimiv in zelo dobro obiskan kulturni večer in razstavo. Goste je s pevsko dobrodošlico pozdravil mešani pevski zbor KPD Bazovica, ki ga vodi Zoran Badjuk, solist je bil Boris Rejec. Povezovalca večera, tajnica in koordinator kulturnih dejavnosti KPD Bazovica Eva Ciglar in Vitomir Vitaz, sta na oder zatem povabila zbor Prešernovke iz društva Dr. Franceta Prešerna iz Šibenika in na kratko predstavila gostujoči društvi ter pozneje tudi sodelujoči literarni ustvarjalki. Predsednica Karmen Dondivić se je zahvalila za vabilo, njen krajši nagovor pa je povzel poglobljeno problematiko slovenske skupnosti na Hrvaškem: visoko starostno strukturo in pomanjkanje mladih. Kot je dejala, je bil to po skoraj dvajsetih letih žal verjetno zadnji nastop zbora Prešernovke. Društvo ima premalo članov, da bi bilo delovanje smiselno, večina je starejša od 85 let in ne prihaja na druženja, mladih pa ni, zato ga bodo do konca leta izbrisali s seznama in se kot posamezniki priključili

Prešernovke s pesmijo
popeljele v Slovenijo in
tudi po Dalmaciji.
Foto: Marjana Mirković

Podpredsednica KPD
Bazovica Jasmina
Dlačić in Karmen
Dondivić.
Foto: Marjana Mirković

Sonce, oljke in morje
na razstavi s kolonije v
Turnju.
Foto: Marjana Mirković

društvu Triglav v Splitu, tako kot na začetku, preden se je skupina rojakov pod vodstvom Gabrijele Mikulandra leta 1997 opogumila za osamosvojitvev in ustanovila društvo. V njem so najbolj prepoznavne pevke, dejavne so bile tudi ustvarjalna, literarna in ekološko usmerjena skupina. Prva leta so imeli tudi pouk slovenščine, ki ga je vodila Milena Ambrožič, poskrbeli pa so tudi za kandidature predstavnikov slovenske narodne manjšine v Šibeniško-kninski županiji. Grenak priokus je zato ostal ves večer. Niso ga mogli izbrisati niti zelo lep nastop zbora – ki je pod vodstvom Danke Oreb Jajac večkrat zapel tudi na pevskih srečanjih v Sloveniji, Primorska poje in Tabor v Šentvidu pri Stični, tokrat pa predstavil slovensko, dalmatinsko in istrsko obarvan repertoar ter si prislužil velik aplavz občinstva –, niti doživeta interpretacija poezije in proze članic SKD Lipa iz Zadra, dejavnih tudi v več književnih organizacijah. Andreja Malta se je predstavila z izborom pesmi iz dvojezične zbirke Po poteh spominov in z zgodbo iz pete, nagrajene knjige, zbirke kratkih zgodb z naslovom Ultravijolično. Kot gostja književnih prireditev je večkrat obiskala Reko, KPD Bazovica pa prvič. Marija Ivoš, kot pravi, piše in slika od nekdaj, predstavila se je z zbirko Pregnana v pesmi, spregovorila pa je tudi o delovanju društva in osrednjem, odmevnem projektu, likovni koloniji Maj-Turanj. Ta jo je pred šestimi leti tudi pripeljala v društvo in kot profesorica likovne vzgoje in slikarka, ki ima za seboj dvajset samostojnih razstav, je po dolgoletnem prizadevnem vodenju Jožeta Arzenška letos prevzela skrb za to srečanje v prihodnje. Po zaslugi ustanoviteljice in predsednice SKD Lipa (2004) Darje Jusup kolonija uspešno poteka že več kot deset in je vsestransko vpeta v kulturno življenje v Zadru in okolici. Izbor z jubilejne, desete kolonije z naslovom Ljubezen in morje je bil na ogled na razstavi, odprti v klubskih prostorih, navzoča pa je bila tudi Majda Radović, udeleženka vseh dosedanjih kolonij. Eva Ciglar je ob koncu obiskovalce povabila tudi na praznično, že tradicionalno decembrsko srečanje ob izteku koledarskega leta. ■ Marjana Mirković

Miklavževanje

Na letošnje miklavževanje, ki ga je pripravila mladinska skupina prav na Miklavžev večer, je bilo prijavljenih kar 64 otrok in vnukov naših članov. Nekateri med njimi v društvu obiskujejo dopolnilni pouk slovenščine, ki je od letošnjega šolskega leta organiziran tudi za otroke.

Miklavž nam je sporočil, da so otroci letos bili zelo pridni, zato jim je pripravil prav posebno presenečenje. Iz Slovenije je pri nas že drugič gostovala lutkovna skupina Luki iz kulturnega društva Svoboda Kisovec, ki nam je odigrala lutkovno predstavo *Izgubljeni volk*, ki je izpadel iz svoje pravlјice. Zabavno in hudomušno predstavo so nekateri gledali odprtih ust, drugi so se smejali in sodelovali, najmlajše je nekoliko zbežal volk (ali pa slovenščina). Ob koncu smo goste nagradili z glasnim aplavzom, lutkarji so nam pa obljubili, da nas prihodnje leto spet obiščejo. Skupaj smo priklicali Miklavža, da je razdelil darila, ob njem pa je parkelj letos šibe delil staršem. ■ Eva Ciglar

Miklavž znova razveselil malčke v društvu.
Arhiv KPD Bazovica.

IZLETI PLANINSKE SKUPINE KPD BAZOVICA

23. september, Še ena skupna akcija – Grobniške Alpe in Hahlići

Oslovesnih izletih so se planinci PD Opatija in PS KPD Bazovica dogovorili že ob koncu preteklega leta. Prvi je bil februarški vzpon na 1019 m visoki Sveti Lovrenc nad Predjamo pri Postojni, v organizaciji PS KPD Bazovica skupaj s člani PD Postojna, jesenskega je organiziralo PD Opatija. Vzpon na Hahliće skozi Mudno dol in čez Vzhodni greben sta kar zahtevna pristopa v Grobniške Alpe.

Udeleženci so se zbrali v Dražicah in se od tam odpravili v Potkilavac in naprej do vstopa v Mudno dol. Tam so se razdelili v skupino A, ki jo je vodnik Zoran Popovski popeljal skozi Mudno dol z nekaj plezalnimi odstavki, in skupino B, ki jo je vodnik Boris Rumac popeljal čez Vzhodni greben. Obe skupini sta uspešno opravili vzpone, se še malo družili v koči na Hahlićih in se srečno vrnili domov. Megla na vrhovih ni dopuščala lepega razgleda, toda udeleženci so vseeno uživali v hoji po prelepih krajih v okolici Reke. Na izletu so sodelovali tudi trije člani

PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, kar je vzponu dalo mednarodni značaj.

Sodelovanje s PD Opatija se bo nadaljevalo tudi v prihodnje.

■ Darko Mohar

Na začetku vzpona na Hahliće.
Foto: Zoran Popovski

7. oktober, Tradicija se nadaljuje – 40. pohod na Slavnik

Še eno prijetno planinsko druženje. Arhiv Darka Moharja.

PS KPD Bazovica se že več let udeležuje pohoda na Slavnik, ki ga na prvo nedeljo v oktobru organizira Obalno PD iz Kopra. Tako je bilo tudi letos. Čeprav dež na Reki ni obetal posebno lepega pohoda, je bil na koncu Slavnik suh in vse se je srečno izteklo – predvsem pa druženje s koprskimi in drugimi primorskimi in tržaškimi planinci. Predsednik Obalnega PD Aldo Zubin je sicer napovedal, da je to mogoče tudi zadnji pohod – očitno je organizacijskih težav vse več, tistih, ki naj bi pohod podpirali, pa vse manj. Planinci PS KPD Bazovica upamo, da bodo koprski planinci zdržali v organizaciji vsaj še deset let in da se bomo skupaj veselili petdesetega pohoda.

Darko Mohar

14.–17. oktober, Pohod na Smetove v BiH

Lanska lepa izkušnja naše skupine v Grčiji, vzpon na najvišji vrh na Olimpu, Mitikas, je spodbudila nas sedem planincev, da se tudi letos odpravimo na zanimiv kraj, in tako smo se odzvali vabilu Goranine sestre za udeležbo na 20., tradicionalnem pohodu na Smetove v organizaciji PD Železarna Zenica. Pot mimo Senja, Plitvic in Bihaća se je nadaljevala z ogledom Jajca, kraljevskega mesta, in srednjeveške trdnjave s pogledom na slap Plive pri izlivu v Vrbas. Med obiskom Travnika smo si ogledale še srednjeveško trdnjavo z bogato etnografsko zbirko in rojstno hišo nobelovca Iva Andrića. Znamenita Pisana džamija je bila zaradi obnove žal zaprta, tako kot naravni in kulturni spomenik Plave vode – kar je razlog, da se vrnemo.

Na pohod smo odšli naslednji dan skupaj s člani organizatorja in drugimi gosti in se kmalu počutili, kot da smo stari znanci. Pri planinskem domu PD Železarna Zenica na cilju pohoda je sledilo druženje, organizator pa nam je v zahvalo za sodelovanje podelil priznanje in nas povabil v goste tudi prihodnje leto. Tretji dan obiska je bil namenjen Visokemu in bosanskim *piramidam*. Lučano in Slavko sta se povzpela do vrha *piramide* Sonca s srednjeveškimi ostanki mesta, zelo zanimivi pa so tudi predori, ki jih kopljejo proti njej. Nismo si mogli kaj, da ne bi, ko smo bili že tako blizu, obiskali še Sarajeva. Mesto nas je znova očaralo s svojo posebno lepoto in harmoničnim spojem avstro-ogrske in orientalske arhitekture. Sprehodili smo se po Baščaršiji in ob mestni hiši na drugi strani Miljacke do hiše *Inat* in uživali v duhu mesta. Četrty dan, ki je bil tudi dan vrnitve, smo namenili ogledu kamnitih krogel neznanega izvora, ki jih je v okolici Zavidovičev na dan prineslo hudo neurje z grmenjem in bliskanjem v tridesetih letih prejšnjega stoletja, ko se je tam kar "odprla zemlja!"

Nobeno potovanje ne pušča človeka ravnodušnega, tudi to ne, zato nam bo za vselej v spominu ostala hribovita, gozdnata dežela, bogata z vodo – potoki, rekami in izviri pitne vode –, še posebej pa s prijaznimi in prisrčnimi prebivalci, Bosanci.

Zdenka Kallan Verbanac

Skupina KPD Bazovica. Arhiv KPD Bazovica.

21. oktober, Dan istrskih planincev v Račji Vasi

V Račji Vasi na območju Čičarije se je letošnjega, 16. dneva istrskih planincev udeležilo okrog 300 obiskovalcev iz vse Hrvaške, Slovenije in Srbije. Prvič se ga je uradno udeležila tudi skupina članov PS KPD Bazovica in na pohod prišla skupaj s člani PD Opatija in HPD Platak, pod vodstvom Milivoja Filipovića. Proslava je bila tudi priložnost za odprtje nove planinske krožne poti Marečica, ki so jo udeleženci obhodili v pičlih štirih urah. Žal je proslavo na koncu pokvarilo neurje z dežjem in močnim vetrom. Bazoviški planinci so skupaj s člani PD Opatija nadaljevali druženje v Domu na Poklo-

nu, kjer so proslavili zlate značke IPS, ki sta jih prejela člana PD Opatija, Marija in Boris Rumac, obenem tudi člana PS KPD Bazovica. **Darko Mohar**

V Račji vasi.
Foto: Milivoj Filipović

4. november, Po več letih znova na Kleku, enem izmed najlepših vrhov Hrvaške

Klek nad Ogulinom je mitski hrvaški vrh, predvsem za hrvaški alpinizem. V Ogulinu deluje alpinistični muzej, tukaj pa so pred nekaj leti proslavili tudi 140 let hrvaškega planinstva. Bazoviški planinci so se na vrh Kleka povzpeli že nekajkrat, toda ta je vsakič vreden novih obiskov. Vselej drugačen, z veliko alpskega vzdušja, kljub relativno skromni višini 1182 metrov

Tudi letošnji vzpon je bil pravo doživetje. Vrh, ovit v meglo, ni obetal lepega razgleda, megla in rosenje sta ga naredila za izredno spolzkega in nevarnega, saj vzpon skozi krajši kuloar v skali že v suhem narekuje uporabo rok. Na vrh se je povzpelo enajst članov, še osem jih je ostalo v prijaznem domu, ki leži na južnem grebenu pod vrhom. Na vrhu je za nagrado malce posijalo sonce, tako da je

vendarle bilo tudi nekaj razgleda. Še zanimivejše je bilo srečanje s planinci iz Hrvaškega zagorja, vesele ekipe članov Športno-rekreativnega društva Zagorje (SRUZ), za katere upamo, da jih bomo še srečali na naših potepanjih po hribih. Na koncu za posladek še odlična orehova potica, najboljša na svetu, pri Ksenijinih starših v Ogulinu. Hvala jima za lep sprejem in gostoljubnost. **Darko Mohar**

Na vrhu Kleka.
Arhiv Darka Moharja.

25. november, Za konec leta tradicionalno na Učko in v Čičarijo

Proti koncu leta se PS KPD Bazovica tradicionalno odpravi v enega od prelepih koticov Učke in Čičarije. Glavni organizator in vodnik teh izletov je Boris Rumac, odličen poznavalec čudovitih, najvišjih koticov Kvarnerja in Istre. Letos je bil namen povzpeti se na vrh Ošalj v Čičariji po na novo markirani stezi, ki v podaljšku povezuje Ošalj z Malim in Velikim Planikom, najvišjima vrhovoma Čičarije. Žal je zelo slabo vreme s precej dežja in vetra preprečilo vzpon na sam vrh – to se je posrečilo le najvztrajnejšemu Marinu. Značilnost tradicionalnega izleta proti koncu leta je druženje, ki pa se je lepo izteklo na suhem, v prijazni koči na Poklonu. **Darko Mohar**

Tik pod vrhom Ošalj.
Foto: Darko Mohar

26. oktober, Hangar, Matulji

Srečanje rojakov v Matuljih

Svet slovenske narodne manjšine (SNM) Občine Matulji, ki ga vodi Robert Bavčar, je tudi letos pripravil srečanje za rojake z območja vse občine. Zbrane v dobro obiskani dvorani je pozdravil Robert Bavčar, o dejavnosti svetov pa je na kratko spregovoril predsednik Sveta SNM PGŽ Vasja Simonič, tudi zaslužen za vzpostavitev matuljskega sveta pred tremi leti. Med drugim je spomnil, da bodo prihodnje leto potekale manjšinske volitve, in spodbudil navzoče, naj pravočasno preverijo svoje podatke oz. zapisano narodnostno pripadnost v volilnih imenikih, ter jih pozval k sodelovanju v županijskem svetu. Vse, ki si želijo kulturnih dejavnosti, pa je povabil v društvo na Reki in Lovranu, kajti delovanje svetov ni namenjeno kulturi, temveč predvsem zavzemanju za uresničevanje različnih manjšinskih pravic. Na kratko je dvorano pozdravil tudi predsednik Sveta SNM Mesta Reka Boris Rejec, zatem pa je o dejavnosti sveta, namenjeni predvsem podpori pouku slovenščine v OŠ Dr. Andrije Mohorovičiča v Matuljih in podružnični šoli (PŠ) v Jušičih, spregovorila učiteljica Andrea Šlosar. Med drugim se je zahvalila za spodbude in podporo tako svetu kot tudi Sloveniji in iz-

razila zadovoljstvo, ker zanimanje za slovenščino traja, v prihodnje pa je pričakovati, da bo uvrščena tudi na urnik matuljske PŠ Rukavac. Pouk so najlepše predstavili sami učenci, v pristrčnem nastopu z recitacijo, dramskim prizorom in harmonikarjem so nastopili Noa Brica (Krivica do majhnih), Diana Sušanj (Kako raste mama), Sabina Slomič (Huda mravljica), Nika Lučič (Prijatelj) ter Natalie Brajković, Karolina Jorgić in Tessa Poljak (Palačinke). Harmoniko je tudi tokrat veselo raztegnil Antonio Marinac in s svojim repertoarjem (V dolini tihi in Goli-ca) k petju pritegnil vso dvorano. Druženje se je zavleklo še dolgo v noč, ob pesmi in smehu, pa tudi snovanju novih načrtov. **Marjana Mirković**

Natalie, Noa, Sabina,
Tessa, Karolina in
Melissa.

Andrea Šlosar in Robert Bavčar z učenci slovenščine.

Zakonca Claudio in
Roza Jelenić

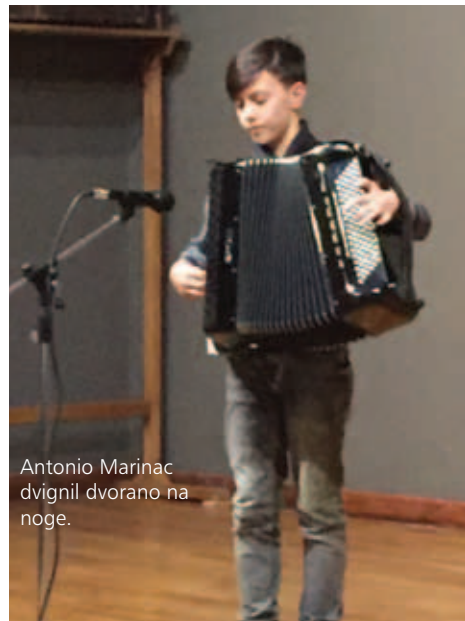
Brez učiteljice nikamor.

Milena Zubčić

Velja Bavčar je najstarejša članica sveta.

Vse foto:
Marjana Mirković

Antonio Marinac
dvignil dvorano na
noge.

6.–14. oktober, Dvorec Rakičan, Murska Sobota

Mladinska izmenjava *Is tourism the answer for a better future?*

Erasmus+, program EU za izobraževanje, usposabljanje, mladino in šport, za področje Mladina v obdobju 2014–2020, nas je spodbudil k ponovnemu sodelovanju z mladinskimi organizacijami civilne družbe iz slovenskega Pomurja, natančneje Klubom prekmurskih študentov iz Murske Sobotice, nosilcem projekta "Is tourism the answer for a better future?" (Ali je turizem odgovor za boljšo prihodnost?). Na tej mladinski izmenjavi je društvo EU korak že četrto sodelovalo kot partner iz Hrvaške, in tokrat smo združili 40 mladih (starih od 18 do 30 let) iz Slovenije, Bolgarije, Romunije, Turčije in Hrvaške.

Mladinska izmenjava je pred nas postavila vprašanje, kakšna je vloga turizma v trajnostnem in dolgoročnem razvoju lokalnih skupnosti ter kakšno vlogo ima mladina pri spodbujanju teh procesov. Odgovore smo iskali v devetdnevni programu, imeli smo priložnost spoznati primere dobre prakse iz posameznih držav in si nekatere tudi ogledati v okolici v Pomurju ter spoznati lokalne turistične dejavnike,

sami pa smo oblikovali ideje, ki bi lahko pripomogle k razvoju naše lokalne skupnosti. Poleg tega smo imeli dovolj časa še za medsebojno spoznavanje in predstavitev države, iz katere prihajamo.

In kaj je bil sklepni odgovor udeležencev? Turizem je zagotovo najljubša panoga, saj smo radovedni, radi uživamo v različnih okusih in pogledih, potovanja pa nam dajejo širino, ki je ne dobimo v domačem okolju. Turizem ima dvojno vrednost, saj je tudi izjemna panoga, ki ponuja številne priložnosti za zaposlovanje in je lahko gonilo lokalnega razvoja.

Projekt je sofinanciral evropski program Erasmus+ prek slovenske Nacionalne agencije in izvajalca programa Erasmus+ za področje mladine, ljubljanskega Zavoda za razvoj mobilnosti mladih MOVIT. ■ Natali Iskra

Novi stiki, nova prijateljstva.
Foto: Marko Lenarčič

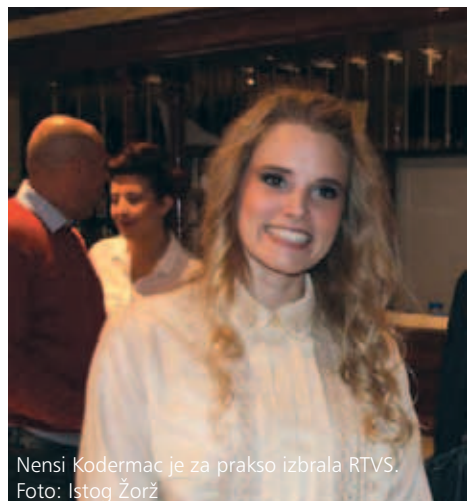
Mobilnost mladih z namenom prostovoljstva in delovne prakse v Sloveniji

Mednarodno sodelovanje gospodarskih organizacij iz sosednjih držav Slovenije je bilo letos v znamenju mladih. Poleg programa Mreža Alpe Jadran (MAJ), o katerem smo že poročali v Sopotjih, je bil ustanovljen še pilotni projekt Mobilnost mladih z namenom prostovoljstva in delovne prakse v Sloveniji. Projekt zagotavlja krajše bivanje v Sloveniji in v tem času opravljanje delovne prakse ali prostovoljnega dela s področja osebnih interesov. Udeleženci imajo zagotovljena sred-

stva za bivanje v času mobilnosti, tj. za stroške namestitve in lokalnega prevoza ter žepnino. Cilj programa je povezovanje mladih izobraženih rojakov iz omenjenih držav z gospodarstvom, državnimi ustanovami in družbenim sektorjem v Sloveniji, kar jim odpira nove priložnosti za sodelovanje, mreženje, krepitev lastnih zmogljivosti in učenje slovenskega jezika. Sočasno pa seznanja slovenske delodajalce s prednostmi mladih, ki živijo zunaj Slovenije, kot so dvojezičnost, vpetost v kulturno in identitetno prepleteno družbo ter zmožnost povezovanja na državnih, regionalnih in lokalnih ravni na področjih gospodarstva, znanosti, kulture, športa ipd.

V letu 2018 smo v pilotni projekt vključili štiri mlade iz Avstrije, Italije in Hrvaške, ki so od dva do šest tednov bivali v Sloveniji in se usposabljali v svoji stroki. Dodatno vrednost je prinesla vključitev študentke slovenskega jezika iz Avstrije, ki bo tudi v prihodnje sodelovala s Centrom za slovenščino kot drugi in tuji jezik. S hrvaške strani smo vključili dve študentki, prva je opravila prakso na RTV Slovenija in se tako seznanila tudi z možnostmi za medijsko spremljanje dejavnosti slovenske skupnosti na Hrvaškem, druga pa je opravila prakso pri Znanstvenoraziskovalnem središču Bistra Ptuj, rezultat te pa je novo zamejsko projektno sodelovanje pri programu Erasmus+. Tržaška Slovenka, študentka diplomskega študija strojništva, pa je oddelala šesttedensko delovno prakso pri slovenskem podjetju Hella Saturnus in tako dokazala, da mladi rojaki iz sosednjih držav v Sloveniji lahko sodelujejo tudi na področju sodobnih panog. ■ Natali Iskra

Program bo potekal tudi v letu 2019, zato k sodelovanju vabljeni vsi zainteresirani. Za prijave in informacije se oglasite koordinatorju programa, to je Društvo za razvoj civilne družbe EU korak,
GSM:
+385 91 22 33 421
e-pošta:
eu.korak@inet.hr

Nensi Kodermac je za prakso izbrala RTVS.
Foto: Istog Žorž

Ljubezen je v sredini

Na moji beli steni
visita dve fotografiji,
vsaka v svojem
lepem okvirju
približno v isti višini.

S prve me
z zelenega griča
gleda Ljubljanski grad
s svojim vsakdanjikom
okoli sebe
in mi vedno znova
prebuja mladostne spomine
na moje družinske korenine.

Na drugi je Zadar,
moj drugi dom
z zadrsko rivo
in zahajajočim soncem
v ozadju,
ki počasi drsi
v morje,
kjer ga utrujenega
že čakajo sanje.

Preden spustim pogled,
ju vedno skupaj
obrobim s srcem,
v katerem
je ljubezen v sredini.

■ Andreja Malta, SKD Lipa, Zadar

Marija Ivoš se je predstavilo tudi na razstavi. Foto: Eva Ciglar

Spomin

Če bi zbežala čez polje
jokala bi v soncu
jadrala bi
po svojih laseh ob vetru.

Vem, da potoki pijejo čas
ko hodim
nagih želja
jaz tako sama
ne morem brzdati svojih korakov
in dokler bežim v pijanstvo
nora od želje
samo nekaj žalosti
je v maslini
in moli.

Ta molitev
spomin je na samo najine
oranžne večere.

■ Marija Ivoš, SKD Lipa, Zadar
Kulturni večer v KPD Bazovica, 24. novembra 2018

Morić

Hiša brez knjige – ni hiša.
Hiša brez mačke – ni hiša.

Knjiga v hiši ostane, živi,
moj'ga črnega mačka več ni.

Črna mačka, mehka tačka,
ljubezen brezpogojna,
to bila je mačka moja.

■ Zdenka Kallan Verbanac, jesen 2018

Staranje

Zjutraj, ko vstanem,
v *špeglu*, na obrazu
zagledam gube,
komaj z njimi sprijaznim se.
Novo jutro, v *špeglu* gledam se,
čez noč nastale so že druge ...

■ Zdenka Kallan Verbanac, jesen 2018

2. november, V Štabni palači v Pulju predstavili Seznamek izgub (1914–1919)

Vnabito polni dvorani je zgodovinsko društvo Histria iz Kopra predstavilo zanimivo in pomembno publikacijo Seznamek izgub o padlih, ranjenih in zajetih istrskih vojakih v prvi svetovni vojni. Publikacija je poklon njihovemu spomenu, morda trajnejši kot vklesan v kamnu, je ob tej priložnosti med drugim dejal avtor obsežnega in dragocenega dela dr. Robert Matijašič, tudi predsednik tega društva. K večletnemu raziskovanju več kot sedemsto zvezkov uradnega seznama dunajskega vojnega ministrstva (Verlustliste) ga je sprva napotilo iskanje družinskih članov. Seznamek izgub sku-

paj vsebuje 13.204 imen, z vsemi osebnimi podatki in podatki o enoti, ki so ji pripadali. Urednik zbirke Histria dr. Dean Krmac napoveduje objavo tudi v elektronski obliki in dodaja, da je pričakovati tudi nadaljnje raziskave. ■ Marjana Mirković

Dr. Dean Krmac na predstavitvi (stoji).
Foto: Marjana Mirković

15.–18. november, Na reških dnevih ljubiteljev knjig nagrajenka Andreja Malta

Andreja Malta z novo zbirko.
Foto: Marjana Mirković

Rojakinja iz Zadra je v reškem lokalnem Dnevna soba, daleč premajhnem za ta dogodek, tokrat predstavila peto knjigo, zbirko kratkih zgodb, Ultravijolično. Ljubljankanka, ki že več kot trideset let živi v Zadru in med drugim vsestransko soustvarja kulturno življenje v SKD Lipa, je na Reki gostovala že večkrat in za svoja dela prejela tudi nagrade, tudi za najnovejšo zbirko, ki jo je Društvo hrvaških književnikov razglasilo za najboljšo v svoji kategoriji. Andreja Malta piše prozo in poezijo v hrvaščini in slovenščini, loteva pa se tudi zamolčanih in mračnih tem, a zaradi ironije in humorja branje ne pušča tega vtisa. Objavila je dvojezični zbirki Po stezah spominov (2013) in Vsakdanje stvari (2015), Lica i naličja ljubavi (2015), Moja mačka Bella... radila je što je htjela. Piše tudi v literarnih revijah in spletu. ■ Marjana Mirković

23. november, Slovenščina v družini tokrat v Pavlovi hiši v Potrni

Srečanje iniciative, ki se že več let ukvarja s položajem slovenskega jezika v družini v zamejstvu, je bilo tokrat pri malokrat omenjenih Slovencih na avstrijskem Štajerskem, v Pavlovi hiši v bližini Radgone (Bad Radkersburga) in Gornje Radgone, ki je pomembno slovensko kulturno središče na tem območju. Poleg pregleda dejavnosti te male, a čedalje dejavnejše slovenske skupnosti, priznane šele leta 2003, je bilo srečanje posvečeno jeziku kot identifikacijski vrednosti in njegovemu pomenu skozi funk-

cionalnost v vsakdanu družbenega prostora. Na okrogli mizi smo sodelovali predstavniki iz Rezije, Gorskega kotarja, Pora-bja, Štajerske in Koroške ter izmenjali poglede na to, kako pomembna je funkcionalnost manjšinskega jezika za njegovo preživetje ter kakšen je njegov pomen za človekovo identiteto v naših zelo različnih okoljih. Pomembno vlogo pri ohranjanju funkcionalnosti ima poleg šole ali druge oblike jezikovnega izobraževanja predvsem domača družina. Žal pa se prav v njej v novjših časih z zanemarjanjem komunikacije v domačem jeziku oziroma govoru ta funkcionalnost izgublja. Zato je bil zanimiv primer iz izseljenskih skupnosti, kjer je marsikje že po nekaj generacijah prevladala le njegova identitetna vloga. Po-trudimo se, da se to ne bi zgodilo tudi pri nas. ■ Marko Smole

Spoznanja o ohranjanju jezika vedno koristna.
Foto: Marko Smole

Cankar se je vrnil za eno leto, upanje za dolino Šentflorjansko naj ostane dlje

Ivan Cankar, največji slovenski pisatelj, Ise je letos, leta 2018, vrnil med nas. Za eno leto. Ob 100. obletnici njegove smrti je izšel kup novih knjig o Cankarju, zvrstil se je niz filmov in oddaj, povezanih s tem največjim slovenskim pisateljem. Drobnost postava moža s košatimi brki in klobukom v roki ali na glavi nas je vse leto spremljala z naslovnici časnikov, televizijskih zaslonov.

V začetku leta 2018 sem si obljubila, da bom po dolgih letih, od takrat, ko smo v četrtem letniku gimnazije pol leta pri slovenščini "drgnili" Cankarja, ponovno prebrala vsaj eno njegovo delo. Da bi odkrila, koliko drugačen bi se mi zdel Cankar pri mojih sedanjih letih. Ali bi mi bila Hiša Marije pomočnice ali zbirka črtic Tuje življenje še tako temna in težka, kot mi je bila v tistih letih.

Dragica Jaksetič

A nisem prebrala noben knjige, črtice, drame, ki jo je napisal Cankar. Brala in poslušala sem, kar so o Cankarju zapisali in rekli drugi, njegovo dramo sem si le ogledala na televiziji ... Nazadnje, nocoj, sem prebrala intervju s Petrom Kolškom o njegovi novi knjigi o Cankarjevih ljubezenski korespondenci.

Nisem nič razočarana nad sabo, ker obljube z začetka letošnjega leta nisem izpolnila. Saj zato pa so, te zaobljube, da jih ne izpolnimo – si lajšam vest. Toliko dobrih knjig je na tem svetu, toliko dobrih gre mimo mene! Kupovala sem si knjige, ker si jih nisem utegnila izposojati in jih hiteti brat, ker so venomer prihajala nove. Da jih bom "enkrat" prebrala, enkrat, ko bodo prišle na vrsto. A kaj ko še kar izhajajo, nove, stare, neprebrane, pa zlepa ne pridejo na vrsto. In Cankar ni prišel na vrsto.

Na vrsto ne pridejo niti vsi časopisi. Zlasti ne, če ni poletje. Poleti, ko se časopisov nabere kupček, grem za eno popoldne z njimi ležat na plažo, tja dol k vam, pa "pripisem noter" zamujeno.

In ker je bil danes sproščen petkov popoldan in večer, sem hitela brat Delo in Mladino, ker jutri že pride Sobotna priloga (Dela) in občasno tudi sobotni Jutranji list s svojo prilogo.

In Mladina tudi piše, da je na državni slovesnosti ob stoti obletnici smrti največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja predsednik slovenske države Borut Pahor dejal: "Do oblasti je bil neprizanesljiv. Le kaj bi danes zapisal o meni?"

Pošteno se je to vprašal predsednik in bolje, da je pri vprašanju končal to svojo misel. Saj odgovore poznamo vsi mi, ki si delimo ta slovenski trenutek. V Mladini sem prebrala citat iz Primorskih novic, misel zgodovinarja Igorja Grdine, namreč, da so "v Cankarjevem času leposlovne knjige izhajale v velikih nakladah, celo v 90.000 izvodih, danes pa izvirna knjiga izide v nekaj sto izvodih, kakor v Trubarjevi dobi." To je ta slovenski trenutek.

Ivan Cankar sicer nikoli ni izgubil upanja za to našo dolino Šentflorjansko. Česar nismo jemali čisto resno že prej, v zadnjih desetih letih krize in razslojevanja slovenske družbe, izginjanja srednjega sloja, bogatenja peščice in drsenja v revščino večine, pa nas je upanje popolnoma zapustilo. A na stoto obletnico Cankarjeve smrti se je skupaj z njim v našo državo vrnilo tudi upanje. Upam, da za več kot jubilejno leto dni.

Morda pa nam bo uspelo in bomo splezali ven iz te doline Šentflorjanske. Kajti izvolili smo si novega predsednika vlade, Marjana Šarca, in novo ministrsko ekipo, in že po nekaj mesecih so se nam začele dogajati čudne reči. Napovedanega velikega stavkovnega vala ne bo. Doseženi so dogovori o dvigu minimalnih plač, socialnih pravic, slišimo izjave in napovedi ukrepov proti privatizaciji šolstva, zdravstva ... Po dolgih letih mlačnosti in sprenevedanja politikov si današnji predsednik upa podjetja v državni lasti, ki oglašujejo v časopisih, ki širijo sovražni govor, pozvati, naj razmislijo o svojem početju. In ki ga burni odzivi na njegova stališča nič ne zamajajo. Predsednik, ki je novemu vodstvu Slovenske vojske ukazal, naj začne izpolnjevati svoje poslanstvo in neha jamrati. Avtoritativen, ne pa avtoritaren. In tako dalje!

In drage dame, še nekaj! Na čelo generalštaba Slovenske vojske je Šarec postavil žensko in slovensko Policijo po novem vodi – ženska. Alenka Ermenc in Tatjana Bobnar. Premier **Marjan Šarec** je dejal: "*Obe sta izjemno sposobni, zelo predani svojemu delu in to je tisto, kar šteje. (...) Nikoli nisem gledal na to, ali je nekdo moški ali ženska, pač pa na to, ali je sposoben, sposobna ali ne. In to, da imamo na čelu policije in vojske žensko, kaže, da kot družba postajamo zrelejši in da bo tisti, ki se bo še spraševal, ali je to dobra odločitev, pač osamljen.*"

Mar je to res ali samo sanjamo? Bo trajalo? Dolga leta v časnikih nihče nobenega politika ni hvalil, a začelo se je dogajati tudi to. Kolumnisti hvalijo predsednika vlade!

In kako gre kaj vam? Ker mi zmanjkuje časa za knjige in časnike, poležavanje na plaži pa je še daleč, že nekaj tednov nisem kupila nobenega hrvaškega časnika in izgubila rdečo hrvaško nit. Bom kupila jutri. In prebrala nekaj odličnih hrvaških kolumnistov in kolumnistk. Saj veste, novice, resnične in lažne, dobiš z enim klikom, vsak trenutek. Bralec danes potrebuje stališče. Merilo za svoj pogled na svet. Upam, da so tudi vaši novinarji začeli hvaliti vsaj katerega izmed vaših politikov. Kar želim vam in nam. Saj smo, pravzaprav ves svet, skupaj v istem čolnu.

■ Dragica Jaksetič, dragicajaksetic@gmail.com

Andrej Grlica: Družba je najpomembnejša, če ta ni *fajn*, tudi ljudi ni!

Vsak tabor je lepa zgodba, pravi Andrej Grlica (prvi z desne). Osebni arhiv.

Ob lanskem jubileju KPD Bazovica, ko je društvo praznovalo 70 let neprekinjenega delovanja, je zlato priznanje za dolgoletno sodelovanje prejel tudi najmlajši med njimi, danes dvaintridesetletni Andrej Grlica, in kot pravi, to doživel kot izjemno in veliko čast.

Izhaja iz družine, ki v delovanje KPD Bazovica z vsemi člani vpeta od ustanovitve do danes. Tako je tudi Andrej v društvu od malega: "Prvi spomini so spomini na igranje, veliko zabave in druženja na dvorišču Slovenskega doma, kjer je bilo vedno polno otrok. Ko sem bil majhen, smo prihajali vsak dan, ker so naši delovali v vseh skupinah, od dramske do zbora in folklore, dogodki so se kar vrstili drug za drugim. A zelo radi smo prihajali, počutili smo se prav domače, in moram reči, da smo vsakič uživali. Za nas je bil to resnično drugi dom. Govorilo se je mešano, malo slovensko, malo hrvaško, toda midva s sestro Martino sva vse razumela, ker je podobno sporazumevanje potekalo tudi v naši družini." Pravi, da je bila edina družina, po aktivnosti podobna njihovi, družina Rizman. Pozneje je začel prihajati dvakrat ali trikrat na teden, sicer pa je še vedno pogosto nastopal kot recitator ali v folklorni skupini: "Prvega nastopa se ne spomnim, mi pa je ostalo v spominu, ko smo imeli recital Prešernove Lepe Vide in so me vsega namazali z neko črno pasto, ker sem moral biti na odru kot pravi črn zamorec, haha." Obiskoval je tudi tečaj informatike in kar polnih enajst let dopolnilni pouk slovenščine. Skupina, ki se ji ni pridružil, je pevski zbor – pravi, da za to nima glasu. Še danes pa ostaja član mladinske in planinske skupine.

Na športnem področju se je v osnovni šoli najprej preizkušal v različnih športih, a ga nobeden ni zares pritegnil, v srednji šoli je opravil tečaj za radioamaterje, sicer pa je njegova prva ljubezen v prostem času kmalu postalo planinarjenje. Začelo se je s skupnimi družinskimi pohodi pri njegovih štirinajstih letih po Hrvaški in Sloveniji ter se resneje nadaljevalo s članstvom v planinski skupini KPD Bazovica. Skupaj z vrstnikoma Damja-

nom Pipanom in Andrejem Moharjem so v okviru društva opravili tečaj za vodnike in se dodatno izobraževali. Sam svojo licenco od leta 2006 redno obnavlja: "Opravil sem tudi tečaj s področja alpinizma, ampak ker sem se lani poročil, to zahteva preveč časa in priprav, odpravim se le še na kakšne lažje vzpone. Planinarim še vedno, kolikor mi v moji zaposlitvi dovolijo prosti dnevi, pohodov na Triglav po dvajsetem niti ne štejem več, v zadnjih letih sem bil malo v Dolomitih in v Avstriji, od večjih vrhov pa na 3718 visokem Pico de Teide na Tenerifu. Sicer pa je planinska skupina tudi moja najmočnejša vez z društvom, kadar morem, pomagam pri vodenju in vsaj petkrat letno kot vodnik organiziram izlete in poleg tega šest let tudi akademijo za člane planinske skupine. To je izobraževanje v planinskem učnem središču v Bavšici, s tremi predavanji in pohodom, z vedno dobrim odzivom doslej. Od leta 2004 redno sodelujem tudi na poletnih planinskih taborih, ki jih po Sloveniji organizira PD Snežnik iz Ilirske Bistrice. Ko je bil tabor mednarodni, so se ga udeležili tudi mlajši člani KPD Bazovica. Za te dneve si vzamem dopust in izberem najzahtevnejšo skupino; rad delam z otroki, zlasti večjimi, ki radi ubogajo, so razigrani in motivirani ter veliko razumejo. Tabor po navadi obišče do 35 otrok na leto in vedno je zabavno. Letos smo bili v Kamniški Bistrici in priznam, da je ta dopust tudi pravi oddih od moje zaposlitve in vse tiste tehnologije." Na vprašanje, kaj mu ostaja v najlepšem spominu, odločno odgovarja: "Vedno in vselej družba, samo družba! Vsako leto se dogaja veliko zanimivega, vsako leto je nova zgodba, a družba je tisto, kar nas veže in je cilj, je najpomembnejša, skupaj uživamo, in če ta ne bi bila *fajn*, tudi ljudi ne bi bilo."

Na Reko prihaja redno, ne pa tako pogosto kot v letih študija v Ljubljani, ki ga je izbral zaradi bližine, enostavnejšega vpisa in že omenjenih prijateljev Damjana in Andreja na istem študiju. Redna zaposlitev in družinske obveznosti pa zdaj zahtevajo svoje. Lani se je poročil, ženo Jeleno, rojakinjo z Matuljev, je spoznal na plesu v društvu Bazovica in družinska tradicija se nadaljuje, bi se reklo. Kot pravi, v Ljubljani živita običajno življenje mlade družine, zadovoljna, da oba delata v svoji stroki – on z diplomo iz računalništva, ona z magisterijem iz živilstva in prehrane –, in si želita čim prej ustvariti dom ter zato pridno varčujeta. Kakšnih posebnih načrtov ali želja, razen naraščaja danes, jutri, nimata, pravi: "Ko pridem na Reko, če morem, obiščem seveda tudi prireditve v društvu, sicer pa nama manjka morje in upava, da se bova po upokojitvi vrnila na Kvarner. Do takrat bom stike negoval po svojih močeh, predvsem s planinci in mladinci. Z mladinsko skupino sem se do zdaj udeležil vseh izletov. Spoznavajmo Slovenijo, tudi letošnjega." Dodaja tudi, da z optimizmom gleda v prihodnost društva: "Občutek imam, da je dovolj mladih, ki bodo poskrbeli za ohranitev društva in osrednjih dejavnosti. Sam bom pomagal, kolikor bo v mojih močeh!" Na vprašanje, kdaj bo znova na Reki, se zasmije: "Reka bo jutri (15. decembra, op. ur.) v Ljubljani in z ženo se bova pridružila članom planinske skupine KPD Bazovica na izletu na predbožični Dunaj. Morda 'padejo' še kakšni novi dogovori, potem pa so tako ali tako kmalu prazniki!"

Pogovor s simpatičnim Andrejem se je končal z najboljšimi željami za leto, ki prihaja, njemu in vsej družini, on pa je vse dobro zaželel tudi bralcem Sopotij. ■ Marjana Mirković

Foto: Mirjana Brumnjak

Foto: Darko Mohar

Foto: Milan Grlica

Foto: Istog Žorž

Foto: Milan Grlica